

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

« مدرسه اکتو »

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
معاونت برنامه ریزی آموزشی و توان بخشی

۱۳۹۸

مقدمه و ضرورت

در راستای اجرای شیوه نامه آموزش های تلفیقی - فراگیر به شماره ۱۸۰۷۷ مورخ ۹۷/۲/۹ و بند های ۲ و ۳ از راهبرد های کلان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش که بر یکپارچه سازی فرایند تعلیم و تربیت و گسترش و تأمین همه جانبه عدالت آموزشی و تربیتی اشاره دارد، همچنین مطابق بند چهارم سیاست اجرایی سازمان آموزش و پرورش استثنایی مبنی بر تلاش در جهت فراگیر سازی آموزش و پرورش برای در برگیری کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه و به منظور کیفیت بخشی و توسعه فراگیر سازی آموزش و پرورش در سطح کشورسازمان آموزش و پرورش استثنایی در نظر دارد تا با آماده سازی و تجهیز یک مدرسه در سطح استان به عنوان "مدرسه الگو" اقدامات لازم جهت مجهز شدن یک مدرسه از نظر تجهیزات آموزشی و را به صورت مدلی برای دیگر مدارس پذیرا معرفی نماید.

در این مدرسه فضاهای آموزشی متناسب با شرایط حضور دانش آموزان با نیازهای ویژه بازبینی و شده به گونه ای که مانعی برای حضور دانش آموزان در محیط آموزشی وجود نداشته باشد. آنچه مدرسه پذیرا را به عنوان یک مدرسه الگو نسبت به دیگر مدارس متمایز می سازد، توجه به تفاوت های فردی هر دانش آموز به سبب دستیابی به اهداف آموزشی مشترک و برقراری عدالت آموزشی و اجتماعی می باشد. که این با ایجاد فضای مناسب آموزشی در مدارس پذیرا، دقت نظر و طراحی فضاهای آموزشی و غیر آموزشی قابل دسترس برای دانش آموزان با نیازهای ویژه تحت پوشش آموزش تلفیقی-فراگیر، می باشد.

به گونه ای که هیچ منعی از نظر فضا و آموزش آنان را از یادگیری محروم نسازد تا بتوانند از فرصت های برابر آموزشی استفاده نمایند. در بیشتر موارد این گروه از دانش آموزان با توجه به محدودیت های جسمی و با توجه به کاستی های موجود در محیط با موانع جدی در مشارکت ها و فعالیت های اجتماعی روبرو می شوند و اغلب برای ادامه تحصیل در مدارس عمومی (عادی) ناامید، یا از تحصیل باز مانده به سمت مدارس خاص و آموزش و پرورش ویژه هدایت می شوند.

تبدیل یک مدرسه پذیرا به مدرسه الگو و متعلق به تمامی دانش آموزان، مدیریت صحیح و خلاقانه همراه با بازبینی فضاها و بهسازی محیط را می طلبد. برای رسیدن به این منظور، رعایت ضوابط و مقررات و نکات طراحی، با ویژگی های در نظر گرفته شده ضرورتی بدیهی به نظر می رسد. مناسب سازی مدارس پذیرا، نیازمند برنامه ریزی های کوتاه و بلند مدت است. ضمن آن که ارزیابی ها باید به طور مستمر انجام پذیرد.

اهداف

اهداف آموزش تلفیقی – فراگیر دانش آموزان با نیازهای ویژه عبارت است از:

- ۱- ایجاد فرصت‌های برابر آموزشی و پرورشی برای تمامی کودکان واجب‌التعلیم
- ۲- ایجاد آمادگی در دانش آموزان با نیازهای ویژه جهت ورود به عرصه جامعه و زندگی کردن در کنار سایر افراد
- ۳- ایجاد زمینه‌های لازم برای بهبود شاخص‌های کمی و کیفی آموزش و پرورش
- ۴- ایجاد زمینه‌های تعامل صحیح بین دانش آموزان عادی و دانش آموزان با نیازهای ویژه.

بر اساس راهبرد های کلان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بند دوم، اشاره به یکپارچه سازی فرایند تعلیم و تربیت و بند سوم هدف های کلان آن نیز به گسترش و تأمین همه جانبه عدالت آموزشی و تربیتی اشاره دارد . همچنین راهکار ۷-۵ از هدف های عملیاتی این سند نیز بر انعطاف پذیری تعلیم و تربیت تاکید نموده است. راهکار ۵-۱۱ از هدف های عملیاتی و راهکارهای برنامه درسی ملی به انعطاف پذیری تعلیم و تربیت، تاکید دارد. برنامه درسی ملی زیر عنوان اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیت به "یکپارچگی و فراگیری" و به انعطاف پذیری برنامه درسی ملی بر توجه به نیازهای هریک از دانش آموزان با نیاز ویژه" تاکید دارد.

جمهوری اسلامی ایران ، بر پیشبرد اهداف آموزش همگانی و تبیین دگرگونی های لازم و ارتقای آن ها و ایجاد توانمندی در مدارس به ارائه خدمات به همه کودکان به ویژه دانش آموزان با نیازهای ویژه تاکید بسیار دارد . بر این اساس ایجاد و توسعه مدارس الگو و حرکت به سوی مناسب سازی فضای آموزشی بسیار جدی می باشد .

تعاريف عملياتى

آموزش تلفیقی - فراگیر

روشی است که در آن دانش آموزان با نیازهای ویژه در کنار سایر دانش آموزان در مدارس پذیرا (عمومی) با استفاده از خدمات متناسب سازی شده مانند تخصیص معلم رابط مشغول به تحصیل هستند. با ارائه این نوع از آموزش، یکپارچه سازی آموزشی در راستای عدالت آموزشی برقرار می گردد.

به همین علت و در جهت گسترش عدالت آموزشی و رسیدن به اهداف عالیه آموزش تلفیقی - فراگیر، برای اجرای کامل آن می بایست مدارس پذیرا، آمادگی لازم را به دست آورند به این معنا که فضاهای آموزشی و فیزیکی مدارس که به عنوان مدارس الگو از آنان یاد میشود برای گروه های آسیب دیده ای که در حال حاضر در مدارس پذیرا تحصیل می کنند، متناسب سازی شوند. مهمترین اصل در متناسب سازی آموزشی و فضاهای فیزیکی در مدارس پذیرا، رعایت اصل انعطاف پذیری می باشد.

در همین راستا بند ۲ از راهبردهای کلان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش اشاره به یکپارچه کردن فرایند تعلیم و تربیت دارد. و همچنین بند ۳ از هدف های کلان سند تحول بنیادین آن نیز بر گسترش و تأمین همه جانبه عدالت آموزشی و تربیتی اشاره کرده است.

آموزش و پرورش به شیوه تلفیقی

جایدهی دانش آموزان با نیازهای ویژه، با فراهم نمودن برخی انطباقها و امکانات در محیطهای آموزشی - پرورشی عمومی، با این شرط که آنان بتوانند با ساختارها و نگرش های موجود و محیط بدون تغییر، متناسب باشند.

فراگیرسازی آموزش و پرورش

آموزش تمامی دانش آموزان با نیازهای ویژه در محیطهای آموزشی - پرورشی عمومی در کنار دانش آموزان سالم، در شرایطی متعهدانه برای از بین بردن موانع در جهت فراهم نمودن مشارکت کامل هر یک، به اندازه توانایی های منحصر به فردشان، تلاش می گردد.

تفاوت تلفیق و فراگیر سازی

در آموزش و پرورش به روش تلفیقی لازم است دانش آموزان با نیازهای ویژه و معلم مرجع/ رابط، خود را با شرایط مدرسه و کلاس پذیرا هماهنگ نمایند، که عمده ای این سازگاری و هماهنگی متوجه دانش آموز می شود. چنین رویکردی مشکلات بسیاری را برای یادگیرندگان با نیازهای ویژه و معلم مرجع/ رابط در برداشت در تضاد

با حق آموزش و پرورش رایگان، اجباری بودن آن و برابری در دسترسی به آموزش و پرورش و نیز مخالف با سیره پیامبر معظم اسلام و ائمه اطهار است.

رویکرد فراگیرسازی در راستای تکمیل فرآیند تلفیق، به منظور فراهم آوردن زمینه‌های مورد نیاز برای آموزش همه افراد با احترام گذاشتن به تفاوت‌های فردی آنان مطرح شده است. در این رویکرد، بر ضرورت و فوریت آموزش همه کودکان، جوانان و بزرگسالان در نظام آموزش عمومی تأکید و نگرش‌های تبعیض‌آمیز نفی شده و بر تشکیل جوامعی دوستانه و فراگیر جهت دستیابی همه کودکان و جوانان به آموزشی مؤثر و مناسب و آفرینش جامعه‌ای فراگیر پافشاری شده است.

فراگیرسازی آموزش و پرورش که بر مبنای رویکرد اجتماعی به نیازهای ویژه دانش‌آموزان پا به صحنه آموزش و پرورش جهان گذاشته است، برای موفقیت، علاوه بر تغییر نگرش و عملکرد معلمان و مدارس، به تغییرات بنیادین در نظام آموزش و پرورش نیازمند است.

آموزش و پرورش به شیوه تلفیقی – فراگیر

رویکردی که در آن، برخی از دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در کلاس‌های آموزش و پرورش عمومی با بهره‌گیری از برنامه‌های درسی مشترک به همراه مناسب‌سازی‌های آموزشی و محیطی، با استفاده از خدمات معلم مرجع/رابط به عنوان تسهیل‌گر (در صورت نیاز) به تحصیل می‌پردازند. این رویکرد زمینه ساز دوره گذار از تلفیق به فراگیرسازی در سامانه آموزش و پرورش کشور تلقی می‌شود.

دانش‌آموز تحت پوشش آموزش‌های تلفیقی – فراگیر

دانش‌آموزی که با یکی از آسیب‌دیدگی‌های شنوایی، بینایی، جسمی-حرکتی، مشکلات ویژه یادگیری اختلال‌های رفتاری-هیجانی و اختلال‌های طیف اتیسم با هوشبهر عادی (یا هوشبهر مرزی) در کلاس‌های عادی آموزش و پرورش با استفاده از رویکرد آموزش تلفیقی-فراگیر مشغول به تحصیل است. نوآموزان یا دانش‌آموزانی که به نارسایی دچار نیستند اما به تشخیص مراکز سنجش سازمان آموزش و پرورش استثنایی دارای هوش مرزی هستند نیز از خدمات گفته شده در این شیوه نامه برخوردار می‌شوند.

دانش آموز با آسیب دیدگی شنوایی

دانش آموز با کم شنوایی

دانش آموزی که افت شنوایی وی بین ۳۵ تا ۷۰ دسی بل است و میزان باقی مانده شنوایی او با استفاده از وسایل کمک شنوایی و بهره گیری از راهنمایی های آموزشی برای دریافت و درک مطالب شنیداری و گفتاری کافی است.

دانش آموز با ناشنوایی

دانش آموزی که افت شنوایی او ۷۰ دسی بل یا بیشتر است و با میزان باقی مانده شنوایی خود، علی رغم استفاده از وسایل کمک شنوایی، نمی تواند گفتار دیگران را از طریق حس شنوایی پردازش کند.

دانش آموز با آسیب دیدگی بینایی

دانش آموز با کم بینایی

دانش آموزی که حداکثر حدت بینایی اصلاح شده او از ۲۰/۲۰۰ (بیست / دویستم) بیشتر و از ۷۰ / ۲۰ (بیست / هفتادم) کمتر است به طوری که قادر به استفاده از خطوط کتاب های عادی نبوده و برخورداری وی از آموزش، مستلزم استفاده از کتاب های درشت خط یا وسایل کمکی مانند ابزارهای درشت نمایی است.

دانش آموز با نابینایی

دانش آموزی که حداکثر بینایی اصلاح شده او از ۲۰/۲۰۰ (بیست / دویستم) کمتر بوده و یا زاویه دیدش در بزرگ ترین قطر از ۲۰ درجه، بیشتر نیست. به طوری که آموزش او از طریق روش های آموزشی ویژه نابینایان و خط بریل صورت می پذیرد.

دانش آموز با معلولیت جسمی - حرکتی

دانش آموز (با آسیب دیدگی خفیف)

دانش آموز دارای هوش بهر مرزی و بالاتر که با وجود آسیب دیدگی خفیف در اندام های فوقانی، تحتانی و یا هر دو قادر به انجام امور شخصی خود است اما برای بهره مندی از امکانات آموزشی، نیاز به استفاده از تسهیلات، ابزارها و تجهیزات ویژه دارد.

دانش آموز (با آسیب دیدگی شدید)

دانش آموز دارای هوش بهر مرزی و بالاتر که به علت آسیب دیدگی شدید در اندام های فوقانی، تحتانی و یا هر دو، قادر به انجام امور شخصی خود نیست و با ایجاد تسهیلات، انطباق و تعدیل روش های آموزشی و پرورشی، ابزارها و تجهیزات ویژه، می تواند از خدمات آموزشی و پرورشی بهره گیری نماید.

مدرسه پشتیبان

مدرسه ویژه ای که علاوه بر انجام وظایف معمول خود (آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه) مسئولیت هماهنگی، نظارت و پشتیبانی فعالیت های آموزشی، پرورشی و توان بخشی دانش آموزان با نیازهای ویژه تحت پوشش آموزش های به شیوه تلفیقی – فراگیر در مدارس پذیرا را نیز بر عهده دارد.

مدرسه پذیرا

مدرسه ی عمومی، که با ایجاد تغییرات در فضای مدرسه، کلاس درس و نگرش و فعالیت های کارکنان به منظور تسهیل در فرایند آموزش دانش آموز با نیازهای ویژه مناسب سازی شده است.

معلم مرجع

معلم متخصص آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه، که خدمات خاص از قبیل اجرای برنامه آموزش انفرادی بر اساس ارزیابی های انجام شده را در اتاق درس عمومی و اتاق مرجع مدرسه پذیرا تحت نظارت مدرسه پشتیبان انجام می دهد.

معلم رابط

آموزگار یا دبیر دانش آموزان با نیازهای ویژه که با حضور در کلاس های یک یا چند واحد آموزشی پذیرا از طریق پشتیبانی و همکاری مشترک با معلم پذیرا، تسهیلات و خدمات آموزشی، پرورشی و توان بخشی مناسب را برای دانش آموزان با نیازهای ویژه فراهم می آورد.

معلم پذیرا

آموزگار یا دبیر آموزش دیده مدرسه پذیرا (عادی) که با ایجاد انطباق و تعدیل های لازم در روش کار به دانش آموز با نیاز ویژه ثبت نام شده در مدارس پذیرا، آموزش می دهد.

اتاق مرجع

اتاق تجهیز شده‌ای در مدرسه پذیرا که در آن، به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و والدین آن‌ها به صورت فردی یا گروهی، خدمات آموزشی، پرورشی و توان‌بخشی ارائه می‌شود.

فضا

در "مدرسه الگو" فضای آموزش مطابق با فضای مورد نیاز برای حضور دانش‌آموزان با نیازهای ویژه مطابق با استاندارد های سازمان مناسب سازی مدارس بررسی می‌گردد. این فضا شامل:

- فضای ایمن: به مکان مناسب از نظر ساخت و ایمنی برای پناه گرفتن افراد در برابر عوامل خطر ساز اطلاق می‌گردد. مانند فضای ایمن در برابر زلزله
- فضای بدون مانع: جایی که افراد دارای ناتوانی یا معلولیت، به راحتی استقلال خود را در آن تجربه می‌کنند. هدف از قابل دسترس کردن مدارس پذیرا، تامین فرصت برای همه گروه‌های جامعه در جهت امکان پذیری حرکت و جابه جایی مستقل در سطح مدرسه و دسترسی هموار، عادلانه و محترمانه به تمام فضاهای مدرسه می باشد.
- فضای باز: شامل حیاط و فضای ورود و خروج به مدرسه می باشد.
- فضای بسته: شامل کلاس‌ها، درس، کارگاه آزمایشگاه، کتابخانه، نمازخانه، سالن آمفی تئاتر، سالن امتحانات دفاتر راهروها، پلکان طبقات، سالن ورزشی، فضای ورود و خروج به حیاط مدرسه می باشد.
- فضای آموزشی: فضای موجود در مدارس اعم از کلاس، کتابخانه، آزمایشگاه، حیاط، راهرو و تمامی فضاهای موجود در مدارس است.
- استاندارد فضای آموزشی: ملاک ها و معیارهایی است که برای فضای آموزشی مطرح می باشند.

ارزیابی فضای آموزشی و استانداردهای مورد نظر جهت ایجاد مکان مناسب آموزشی:

بر اساس کاربرگ ضمیمه در صفحه ۲۶ بررسی می‌گردد:

- ۱- ارزیابی استانداردهای ورودی و خروجی ها
- ۲- ارزیابی پله ها
- ۳- ارزیابی سطح شیبدار (ریمپ)
- ۴- ارزیابی راهروها
- ۵- ارزیابی کلاس
- ۶- ارزیابی درب ها

- ۷- ارزیابی پنجره ها
- ۸- ارزیابی حیاط مدرسه
- ۹- ارزیابی آبخوری ها
- ۱۰- ارزیابی سرویس های بهداشتی
- ۱۱- ارزیابی کتابخانه
- ۱۲- ارزیابی سالن ورزش
- ۱۳- ارزیابی آسانسور / بالابر
- ۱۴- سیستم تهویه
- ۱۵- ارزیابی تجهیزات ایمنی
- ۱۶- ارزیابی از تدارکات ویژه برای دانش آموزان با نیازهای ویژه

شرایط انتخاب مدرسه الگو

شرایط انتخاب یک مدرسه پذیرا به عنوان مدرسه الگو

- ۱- انتخاب مدرسه پذیرای الگو در دوره ابتدایی (انتخاب جنسیت مدرسه به عهده استان خواهد بود).
- ۲- ضروری است مدرسه الگو از بین مدارس انتخاب گردد که از نظر ساختمان استانداردهای مدرسه ایمن^۱ را داشته باشد.
- ۳- ترجیحاً مدرسه ی الگو در مرکز استان باشد تا دسترسی و مشاهده شرایط اصلاح شده برای تمامی مدارس مهیا باشد.
- ۴- داشتن فضای مناسب متناسب با تعداد دانش آموزان مدرسه (وسعت حیاط، آبخوری در حیاط، تعداد کلاس، کلاس مرجع)
- ۵- قابل دسترس در محیط از لحاظ محل سکونت دانش آموزان با نیازهای ویژه ثبت نام شده
- ۶- حتی المقدور مدرسه ای انتخاب گردد که تعداد بیشتری از دانش آموزان تلفیقی در آن ثبت نام شده باشد. (حداقل ۶ نفر و حداکثر ۱۵٪ از ثبت نام شوندگان در مدرسه)
- ۷- بهتر است تا مدرسه ای انتخاب شود که بیشترین گروه های دانش آموزان با نیازهای ویژه را پوشش دهد. یا سابقه حضور تمامی گروه های تلفیقی - فراگیر را در تاریخچه ی خود داشته باشد.
- ۸- مدرسه انتخاب شده باید قابلیت تغییرات ساختمانی مانند ساخت رمپ، سرویس بهداشتی، روشویی و ... را داشته باشد.
- ۹- مدرسه انتخاب شده باید قابلیت اختصاص اتاق مرجع را داشته باشد.
- ۱۰- در مدارس که دوره پیش دبستان نیز دارند بهتر است پیش بینی یک سرویس بهداشتی اختصاصی برای این گروه از دانش آموزان ضرورت دارد.

۱ - مدرسه ایمن مدرسه ای است یا فنداسیون مناسب شده مقاوم درمقابل زلزله مطابق با استانداردهای سازمان نوسازی مدارس

مناسب سازی فضا

مناسب سازی فضاهای آموزشی متناسب با ویژگی های سه گروه از دانش آموزان با نیازهای ویژه در مدارس الگو:

مناسب سازی فضای فیزیکی کلاس برای دانش آموزان آسیب دیده شنوایی:

- ۱- این گروه از دانش آموزان به نور مناسب در فضای کلاس درس نیاز دارند .
- ۲- نصب تخته به گونه ای باشد که بازتاب نور پنجره به تخته نخورد تا دانش آموزان بتوانند تخته را ببینند .
- ۳- تخته در جایی نصب گردد تا معلم به هنگام تدریس و صحبت روبروی نور قرار گیرد. ایستادن معلم به هنگام تدریس در مقابل نور به دانش آموز کمک میکند تا چهره ی معلم را خوب ببیند .
- ۴- چیدمان صندلی ها یا جایگاه نشستن دانش آموز طوری باشد که پشت به نور قرار بگیرد .
- ۵- برای مشخص شدن زمان زنگ استراحت یا منزل در کلاس چراغ نصب گردد .
- ۶- جایگاه استقرار دانش آموز با آسیب شنوایی دور از پنجره کلاس باشد. خصوصاً کلاس هایی که پنجره به سمت خیابان دارند.

مناسب سازی فضای فیزیکی کلاس برای دانش آموزان آسیب دیده بینایی:

- ۱- نداشتن سکو پای تخته در کلاس
- ۲- شناسایی محیط مدرسه و کلاس به دانش آموز در ابتدای سال تحصیلی و آگاهی دادن به وی برای جلوگیری از حوادث خطر آفرین
- ۳- محل ورود به مدرسه (ورودی خیابان به مدرسه) مانع نباشد.
- ۴- محل حرکت به سمت ساختمان مدرسه با نوار رنگی از درب ورودی تا ورودی ساختمان مشخص گردد.
- ۵- دیوار، راهروها و پله های ورودی به ساختمان و طبقات به میله مجهز گردد.
- ۶- لبه پله ها با رنگی متفاوت مشخص شده باشد .
- ۷- ورودی از حیاط به ساختمان با نوارهای رنگی مشخص شده باشد .
- ۸- جهت حرکت به سمت پلکان میله ها دانش آموز را همراهی کند .
- ۹- مسیر حرکت به سمت پله با نوار رنگی یا علائم رنگی مشخص شده باشد .
- ۱۰- مسیر حرکت به سمت بالا در کنار دیوار با میله و علائم رنگی مشخص شده باشد .
- ۱۱- مسیر حرکت به سمت پایین در کنار نرده یا دیوار با علائم رنگی مشخص باشد
- ۱۲- در طبقات ، حرکت به سمت کلاسها با میله های دیواری مشخص شده باشد .

- ۱۳- صندلی دانش آموز متناسب با فضای استفاده از دستگاه پرکینز و لوح و قلم باشد .
- ۱۴- ورودی دستشویی سکو یا پله نداشته باشد.
- ۱۵- مسیر ورود به دستشویی و آبخوری ها مشخص شود.
- ۱۶- از وسایل ورزشی مخصوص نابینایان و کم بینایان در ساعات ورزش استفاده گردد.
- ۱۷- موانع در محلهای رفت و آمد از جمله کپسول های آتش نشانی و صندوقهای انتقادات و پیشنهادات برداشته شود.
- ۱۸- هرگونه حوض و حوضچه باید برداشته شود .

مناسب سازی فضای فیزیکی کلاس برای دانش آموزان آسیب جسمی - حرکتی:

- ۱- مانع ورودی از خیابان به داخل مدرسه حذف گردد.
- ۲- در صورت پله دار بودن محل ورودی حتما به رمپ مجهز گردد.^۲
- ۳- در ورود با ویلچر و واکر و عصای دانش آموزان متناسب باشد.
- ۴- دستشویی سکو یا پله ورودی نداشته باشد. (در صورت پله حتما رمپ هم داشته باشد).
- ۵- حداقل یک دستشویی فرنگی د سرویس بهداشتی در حیاط و داخل ساختمان کارگزاری شده باشد.
- ۶- حداقل یک شیر آب متناسب با صندلی چرخدار نصب شده باشد.
- ۷- ورودی عرض در دستشویی با ویلچر تناسب داشته باشد.
- ۸- فضای سرویس بهداشتی فضای متناسب با قرار گرفتن ویلچر و چرخش آن داشته باشد.
- ۹- ورودی از حیاط به ساختمان و از سمت خروجی به داخل محوطه مدرسه رمپ گذاشته شده باشد.
- ۱۰- حتی المقدور کلاسهای دانش آموزان ویلچر باند در طبقه همکف تشکیل گردد.
- ۱۱- در صورت امکان آسانسور یا بالابر جهت حضور دانش آموز با ویلچر در طبقات بالا نصب گردد. (با توجه به شرایط ایمنی)
- ۱۲- اندازه در ورودی کلاس درس با عرض ویلچر جهت ورود و خروج استاندارد باشد.
- ۱۳- سکو در کلاس درس نباشد.
- ۱۴- چیدمان نیمکتها در کلاس به گونه ای باشد تا برای تردد دانش آموز ویلچر باند مشکلی ایجاد نکند .

مناسب سازی لوازم ورزشی و زنگ ورزش :

- ۱- مجهز بودن فضای ورزشی به چراغ برای اعلام زنگ (ناشنوا)
- ۲- مجهز بودن فضای ورزشی برای بازی گلبال، وشو و
- ۳- مجهز بودن فضای ورزشی برای بازی در حیاط و عدم وجود موانع
- ۴- شطرنج برای دانش آموزان با آسیب جسمی - حرکتی در زنگ ورزش
- ۵- مشارکت دادن دانش آموزان آسیب دیده در ورزش های گروهی (حتی الامکان)

مناسب سازی فضای نمازخانه مدرسه :

- ۱- نصب میله های دیوار و نوارهای رنگی تشخیص به سمت نمازخانه
- ۲- قرار دادن جایگاهی برای صندلی چرخدار دانش آموز در بخش ورودی
- ۳- عدم وجود مانع برای حضور دانش آموزان با آسیب بینایی در نمازخانه
- ۴- نصب چراغ اعلام زنگ برای دانش آموزان با آسیب شنوایی

مناسب سازی فضای راهروها :

- ۱- راهروها و سالن ها خالی از وسایل مزاحم مثل گلدان ، کمد های وسایل و تشویقی ها
- ۲- پایه و نام هر کلاس با متن هایی به خط بریل مشخص گردد .
- ۳- نصب میله به دیوارها و کنار پله ها برای تردد بهتر دانش آموزان با نیازهای ویژه
- ۴- حتی الامکان لولای درها به گونه ای طراحی شود که درها به صورت خودکار بسته شوند تا هنگام رفت و آمد برای دانش آموزان آسیب دیده بینایی ایجاد خطر نکند .
- ۵- نصب نوارهای رنگی بر روی کف زمین راهرو ها و محلهای تردد برای راهنمایی مسیر عبور آسیب دیده بینایی
- ۶- نصب دستگیره یا میله برای عبور سرتاسری برای آسیب دیده ی بینایی
- ۷- صالح کف راهرو و مسیرها باید مقاوم و غیر لغزنده باشد .
- ۸- فضای راهرو ها باید نور کافی داشته باشند .

مناسب سازی آموزشی

آموزش در "مدارس الگو"

مناسب سازی های آموزشی متناسب با ویژگی های سه گروه از دانش آموزان با نیازهای ویژه در مدارس الگو: مناسب سازی آموزشی دانش آموزان با آسیب شنوایی:

- ۱- دانش آموز با آسیب شنوایی تا حد امکان نزدیک و مقابل صندلی معلم بنشیند تا بتواند چهره و لب های معلم را برای لب خوانی بهتر ببیند.
- ۲- دانش آموز بر چهره معلم تسلط داشته باشد. (تفاوت ارتفاع صورت معلم و دانش آموز)
- ۳- قبل از شروع تدریس از سالم بودن سمعک دانش آموز و داشتن باطری آن اطمینان حاصل نمایید .
- ۴- معلم هنگام تدریس رو به تخته و پشت به دانش آموز صحبت نکند .
- ۵- برای ارائه تکالیف و برخی مطالب از هم کلاسی فعال و توانمند نزدیک دانش آموز (دانش آموز همیار^۳) کمک گرفته شود. (بهتر است این دانش آموز با زبان اشاره آشنا باشد).
- ۶- معلمان در طول تدریس از جملات ساده و کوتاه و ملموس استفاده نمایند.
- ۷- به هنگام صحبت کلمات را شمرده و با فاصله بیان نمایند .
- ۸- برای تعیین تکالیف دانش آموز در منزل در صورت داشتن معلم رابط ، با ایشان هماهنگی نمایند .
- ۹- در ساعت املا معلم روبروی دانش آموز بنشیند تا وی بتواند لبهای معلم را ببیند .
- ۱۰- هر دانش آموز ویژگی های منحصر به فرد خود را دارد. آنان را با دیگران مقایسه ننمایید .
- ۱۱- با اولیا دانش آموز تعامل مناسبی داشته باشید.
- ۱۲- بررسی و اصلاح نوشتار تکالیف دانش آموز که احتمالاً به علت خوب نشنیدن به وجود می آید.
- ۱۳- معلم موارد مناسب سازی در امتحانات دانش آموز را حتماً در نظر بگیرد .
- ۱۴- به هنگام انجام آزمایش های علوم (مشاهده) به دانش آموز نزدیک ترین جایگاه را برای مشاهده وسایل آزمایشگاهی اختصاص داده شود .
- ۱۵- اگر دانش آموز در حال نوشتن مطلبی است معلم صبر کند تا نوشتن وی تمام شود.
- ۱۶- نظارت و تأکید بر استفاده از وسایل کمک شنوایی (سمعک) ...
- ۱۷- شرکت دادن دانش آموز در فعالیت های گروهی ، آموزشی و پرورشی تربیت بدنی و مسابقات.
- ۱۸- مطلع بودن معلم از استفاده دانش آموز از داروی مخصوص در زمان های ضروری .
- ۱۹- عوامل مزاحم در کلاس را تعدیل نمایید .
- ۲۰- شناسایی عوامل مزاحم صوتی ، تصویری در کلاس و تعدیل تاثیر آن .

^۳ دانش آموز همیار دانش آموزی ست که داوطلبانه کنار دانش آموز با نیاز ویژه می نشیند و به او در آموزش های معلم و یا یاد آوری نکات ضروری یاری می رساند.

مناسب سازی آموزشی دانش آموزان با آسیب بینایی :

- ۱- دانش آموز با آسیب بینایی تا حد امکان باید نزدیک ترین جایگاه را نسبت به معلم داشته باشد تا بتواند با احاطه بیشتر مطالب درسی را فراگیرد و یا بتواند از باقیمانده بینایی خود استفاده کند .
- ۲- نشان دادن دانش آموز در جای مناسب از کلاس
- ۳- تناسب نور داخل کلاس با ویژگی بینایی دانش آموز (برخی از دانش آموزان با آسیب بینایی (کم بینا) در نور زیاد و برخی دیگر در نور کم تا حدودی میتوانند از محیط استفاده نمایند. برای دانستن ویژگی این گروه از دانش آموزان با مراجعه به پرونده سنجش و سلامت و یا معلم رابط اطلاعات بیشتری کسب نمایید.
- ۴- اگر دانش آموز دید کمی دارد، کمترین فاصله را نسبت به تخته کلاس داشته باشد .
- ۵- معلم به هنگام پرسش و پاسخ کلاسی نام دانش آموز را اعلام و سپس از وی سوال پرسد.
- ۶- برای ارائه تکالیف و برخی مطالب از هم کلاسی فعال و توانمند نزدیک دانش آموز (دانش آموز همیار) کمک گرفته شود. (این دانش آموز میتواند به خط بریل آشنا باشد).
- ۷- هر دانش آموز ویژگی های منحصر به فرد خود را دارد. آنان را با دیگران مقایسه ننمایید .
- ۸- به منظور تسهیل در روند آموزش از همکاری بیشتر با اولیای دانش آموز استفاده نمایید .
- ۹- نظارت و تأکید بر استفاده از وسایل کمک آموزشی همچون ذره بین و
- ۱۰- تا زمان دسترسی به کتب بریل، درشت خط و لوح های فشرده دانش آموز را از انجام تکالیف معاف ننمایید.
- ۱۱- برخی از دانش آموزان به هنگام نوشتن پاسخ سوالات به منشی نیازمند هستند.
- ۱۲- برای تعیین تکلیف در منزل در صورت داشتن معلم رابط ، با ایشان هماهنگی نمایید .
- ۱۳- معلم موارد مناسب سازی در امتحانات دانش آموز را حتما در نظر بگیرد .
- ۱۴- مطلع بودن معلم از استفاده دانش آموز از داروی مخصوص در زمان های ضروری
- ۱۵- عوامل مزاحم در کلاس را تعدیل نمایید .
- ۱۶- شناسایی عوامل مزاحم صوتی ، تصویری در کلاس و تعدیل تاثیر آن .

مناسب سازی آموزشی دانش آموزان با آسیب جسمی - حرکتی:

- ۱- چیدمان کلاس به گونه ای باشد تا دانش آموز ویلچر باند بتواند به راحتی تردد کند.
- ۲- برای تعیین تکلیف در منزل در صورت داشتن معلم رابط ، با ایشان هماهنگی نمایید .

- ۳- برای ارائه تکالیف و برخی مطالب از هم کلاسی فعال و توانمند نزدیک دانش آموز (دانش آموز همیار) کمک گرفته شود.
- ۴- هر دانش آموز ویژگی های منحصر به فرد خود را دارد. آنان را با دیگران مقایسه ننمایید .
- ۵- معلم موارد مناسب سازی در امتحانات دانش آموز را حتما در نظر بگیرد .
- ۶- برخی از دانش آموزان که از ناحیه دست دچار آسیب هستند به هنگام نوشتن پاسخ سوالات به منشی نیازمند هستند.
- ۷- برخی از این دانش آموزان ممکن است دچار مشکلات گفتاری و زبانی باشند بهتر است معلم پیگیر امور توانبخشی ایشان از اولیا یا معلم رابط ایشان باشد .
- ۸- مطلع بودن معلم از استفاده دانش آموز از داروی مخصوص در زمان های ضروری .
- ۹- عوامل مزاحم در کلاس را تعدیل نمایید .
- ۱۰- شناسایی عوامل مزاحم صوتی ، تصویری در کلاس و تعدیل تاثیر آن .

آموزش نیروی انسانی

تسهيلات آموزشي و مناسب سازي نيروي انساني :

- ۱- برگزاري كارگاه هاي عمومي آشنائي با ويژگي هاي دانش آموزان با نياز هاي ويژه تمامي براي كاركنان مدرسه الگو
- ۲- برگزاري دوره هاي آموزشي و يا كارگاه هاي تخصصي براي معلمان مدارس الگو
- ۳- آموزش زبان اشاره عمومي براي كادر مدرسه
- ۴- آموزش زبان اشاره تخصصي براي معلمان پذيرا
- ۵- اجراي دوره دانش افزايي شناخت دانش آموزان با نيازهاي ويژه براي معلمان مديران مشاوران
- ۶- آموزش خط بريل براي معلمان پذيرا
- ۷- برگزاري جلسات آموزشي روش هاي تدريس تخصصي برتر براي معلمان پذيرا
- ۸- برگزاري كارگاه هاي آموزشي براي والدين
- ۹- برگزاري كارگاه هاي آموزشي براي دانش آموزان

کاربرگ استانداردسازی فضای آموزشی

کاربرگ ایجاد مدارس پذیرا الگو

نام مدرسه: نام استان: نام شهر: سال تاسیس: کد مدرسه: دوره تحصیلی: تعداد دانش آموزان تلفیقی: منطقه آموزشی: جنسیت: دختر ☐ پسر ☐ نوع مدرسه: دولتی ☐ غیردولتی ☐

ردیف	۱- ورودی و خروجی	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	عدم وجود مانع به هنگام ورود به مدرسه (درب اصلی)			
۲	نزدیک بودن محل پیاده و سوارشدن دانش آموز با نیاز ویژه از اتوبوس یا وسایط نقلیه شخصی به ورودی مدرسه			
۳	وجود تابلوهای راهنما و علائم بینایی، شنوایی و لامسه ای قابل خواندن در ورودی و خروجی			
۴	تناسب عرض درب ورودی با ورود دانش آموز ویلچر باند (حداقل عرض ۱۶۰ سانتیمتر برای ورودی)			
۵	حداقل عرض ۱۴۰ سانتیمتر برای سایه بان روی ورودی			
۶	غیرلغزنده بودن سطح ورودی ها			
۷	نبودن هرگونه راه آب یا جوی آب در ورودی مدرسه			
۸	همراه بودن سطح شیبدار و پله در ورودی			
۹	وجود هند ریل دو طرف پلکان			
۱۰	وجود حداقل دو خروجی دور از هم داخل مدرسه			
۱۱	بدون آستانه بودن درب ورودی (چارچوب) برای دانش آموزان جسمی - حرکتی / ویلچرباند			
۱۲	وجود سایه بان در حیاط			
۱۳	عدم وجود درهای sliding یا overhead برای خروج			
۱۴	عدم وجود پارتیشن های rolling برای خروج			
ردیف	۲- پله ها	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	وجود تابلوهای راهنما برای استفاده از پله ها			
۲	حداقل طول ۱۱۲ سانتیمتر برای پله های خروجی			
۳	حداقل طول ۵۶ سانتیمتر برای پله های داخلی			
۴	حداکثر بلندی ۱۵ سانتیمتر و عرض ۲۸ سانتیمتر برای پله های خارج از ساختمان			
۵	حداکثر بلندی ۱۷ سانتیمتر و عرض ۲۸ سانتیمتری برای پله های داخل ساختمان			

ردیف	۲- پله ها	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۶	ایجاد فضای مناسب در پاگرد پله ها جهت رفت و آمد و نبودن وسایل متفرقه مانند گلدان و.... حداقل ۱۲۰×۱۲۰ بودن پاگرد پله ها			
۷	وجود علایم حسی در کف حداکثر در ۶۰ سانتیمتری قبل از پله مانند کفش هایی از جنس موکت / مقوا / کاغذهای رنگی به شکل کفش قدم به قدم			
۸	عدم وجود هرگونه لبه غیر همسطح در پله ها و گرد نبودن لبه پله ها			
۹	گرد نبودن پله ها			
۱۰	مناسب بودن نور کافی در پله ها برای ورود به طبقات			
۱۱	غیرلغزنده بودن سطح پله ها			
۱۲	وجود هندریل در دوطرف پلکان			
۱۳	وجود هندریل دوم زیر اولی برای دانش آموزان کوچک تر			
۱۴	غیر لغزنده بودن قطر هندریل			
۱۵	گرد بودن انتهای هندریل			
۱۶	حداکثر قطر هندریل کنار سطح شیبدار ۳/۵ سانتیمتری			
۱۷	حداکثر فاصله ۴ سانتیمتری بین هندریل و دیوار			
۱۸	غیرلغزنده بودن سطح پله ها			
۱۹	چسباندن و قرار دادن علائم حرکتی روی پله ها در یک سمت و جهت بالا و پائین			
ردیف	۳- سطح شیبدار	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	غیر لغزنده بودن سطح شیبدار			
۲	مسقف بودن سطوح شیبدار ورودی ساختمان در صورت امکان			
۳	متضاد بودن رنگ سطح شیبدار از رنگ دیوار			
۴	بررسی شیب مناسب سطح شیب دار بر اساس استانداردهای موجود			
۵	تناسب عرض سطح شیب دار با حرکت دانش آموز ویلچرباند حداقل عرض ۹۱/۵ برای سطح شیبدار			
۶	حداکثر شیب ۸ با عرض ۱۲۰ برای سطوح شیبدار با ۲ متر طول			
۷	رعایت فواصل مناسب بین هندریل و دیوار و کف ارتفاع ۷۸ سانتیمتری هندریل از کف سطح شیبدار			
۸	وجود هندریل در دوطرف سطح شیبدار با و متناسب با حرکت دانش آموز با طول بیش از ۱۵/۵۰ سانتیمتر			
۹	غیر لغزنده بودن قطر هندریل کنار سطح شیبدار			
۱۰	حداکثر قطر هندریل کنار سطح شیبدار ۳/۵ سانتیمتری			

ردیف	۴- راهروها	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	عدم وجود هر گونه سیم یا کابل در کف راهروها			
۲	نبودن هیچگونه مانعی در راهروها مانند کمد هدایا و ... به جهت حرکت دانش آموزان دارای واکر / ویلچر و عصا و....			
۳	نصب عقب نشینی شده تمام تجهیزات در راهروها			
۴	حداکثر بیرون زدگی اشیای نصب شده cm ۱۰/۵			
۵	حداقل ارتفاع ۶۸/۵ سانتیمتر برای اشیای آویخته به دیوار از کف			
۶	اتصال سطوح ناهمسان ۳ تا cm ۳/۵ با یک شیب ملایم			
۷	نصب وسایل ایمنی یا صندوقهای پیشنهادات و انتقادات در فضایی خارج از راهروها به جهت ایمنی در حرکت دانش آموزان با نیازهای ویژه			
۸	نصب علائم هشدار و خطر در مکان مناسب و قابل رؤیت با توجه به حرکت دانش آموزان آسیب دیده بینایی			
۹	رعایت استفاده از علائم رنگی جهت کمک به جهت یابی روی تابلوها			
۱۰	امکان تفکیک راهروها به دو مسیر رفت و برگشت			
۱۱	نصب تابلوها در ورودی راهروها جهت شناسایی مکان ها			
۱۲	حداقل عرض ۱۵۲/۵ سانتیمتری برای چرخش ویلچر			
۱۳	نصب اسامی کلاسها / کتابخانه و آزمایشگاه و دفتر مدیر و معاون و سرویس های بهداشتی و در راهروها با خط بریل در کنار هندریل ها			
۱۴	غیر لغزنده بودن کف راهروها			
ردیف	۵- کلاس	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	غیر لغزنده بودن کف کلاس			
۲	دارای قابلیت تمیز شدن آسان			
۳	بدون آستانه بودن درب کلاس (چارچوب)			
۴	مناسب بودن عرض در ورودی کلاس برای ورود دانش آموز ویلچر باند			
۵	پوشیدن شدن کف با matte			
۶	ساده و غیر رنگی بودن کف کلاس برای دانش آموزان آسیب دیده بینایی			
۷	عدم وجود هر گونه تغییر سطح در کلاس مانند مقابل تخته سیاه یا وایت برد			
۸	وجود رخت آویز در جای امن و مناسب دور از دسترس دانش آموزان در ارتفاع cm ۹۷			
۹	حداکثر ارتفاع cm ۵۰×۱۰۴ برای کلیدها و پریزهای برق از کف			
۱۰	حداکثر ارتفاع cm ۸۰ ارتفاع لبه پایینی تخته سیاه یا وایت برد از کف			
۱۱	وجود صندلی برای دانش آموزان چپ دست			
۱۲	وجود میز و نیمکت مخصوص دانش آموزان آسیب دیده بینایی برای استفاده از دستگاه پرکینز			

ردیف	۵-کلاس	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱۳	روشن بودن (پرنور بودن) بخش جلویی کلاس و بررسی روشنایی تخته در کلاس			
۱۴	شخصی بودن صندلی هر دانش آموز و استحکام میز و نیمکت			
۱۵	جدا بودن صندلی از میز			
۱۶	قابل تنظیم بودن ارتفاع صندلی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه			
۱۷	قابل تنظیم بودن ارتفاع میز			
۱۸	چرخدار نبودن صندلی ها			
۱۹	فاصله ۸۰ سانتیمتری بین ردیف های میز و نیمکت			
۲۰	در صورت وجود نیمکت ارتفاع ۷۰×۸۵ cm سطح میز از کف			
۲۱	رعایت فواصل مناسب درچیدمان صندلی میز و نیمکتها در کلاس به جهت سهولت در رفت و آمد			
۲۲	وجود چراغ اطلاع بالای تخته برای دانش آموز ناشنوا			
ردیف	۶-درب	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	نصب تابلو با علائم بریل یا درشت خط روی درب ها			
۲	امکان باز شدن دربها به راهروها (از کلاس به بیرون)			
۳	حداکثر عرض ۱۱۲ cm و حداقل عرض ۸۶/۵ cm مناسب جهت ورود دانش آموز ویلچر باشد			
۴	سهولت در استفاده از دستگیره دربها (راحت باز شدن)			
۵	ارتفاع ۱۲۲ سانتیمتری برای دستگیره درب از کف زمین			
۶	وجود فضای مناسب ورود به کلاس (خالی بودن از صندلی)			
۷	راحت باز شدن دربهای کشویی			
۸	سبک بودن درب ها			
۹	به یک جهت باز شدن همه درب ها			
۱۰	بدون آستانه بودن درب (چارچوب)			
۱۱	درب ورود از حیاط مدرسه به داخل شیشه ای نباشد			
ردیف	۷-پنجره	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	تناسب نور و تابش آن در کلاس با توجه به حضور دانش آموز آسیب دیده بینایی جهت استفاده از باقیمانده بینایی			
۲	وجود شیشه های تیره			
۳	وجود پرده کرکره/ جهت تنظیم نور			
۴	داشتن حفاظ پنجره ها/ میله های فلزی			

ردیف	۷-پنجره	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۵	داشتن حداکثر ارتفاع ۱۲۰ سانتیمتری برای دستگیره پنجره از کف			
ردیف	۸-حیاط	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	نبودن حوضچه / جوی / راه آب و هر گونه مانع در سطح حیاط			
۲	نصب وسایل ورزشی در جایی دورتر از تردد دانش آموزان			
۳	نصب سایبان در حیاط برای دانش آموزان با نیاز ویژه			
۴	سطوح آسفالت یا موزائیک حیاط مناسب وبدون فرورفتگی باشد			
۵	استفاده از فوم برای پوشاندن میله های ورزشی در حیاط			
۶	نصب چراغ قرمز جهت اطلاع نواخته شدن زنگ (ویژه ناشنوایان)			
ردیف	۹-آبخوری ها در حیاط	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	عدم جایگیری آبخوری ها در فرورفتگی دیوار			
۲	عدم وجود تفاوت سطح بین محل آبخوری و فضای اصلی			
۳	وجود فضای آزاد جلوی آبخوری برای تسهیل حرکت زانو یا صندلی چرخدار			
۴	ارتفاع ۹۱/۵ cm آبخوری از کف زمین			
۵	عمق ۴۵×۵۰ cm برای آبخوریها			
۶	ارتفاع ۹۰ cm شیر آب از کف آبخوری			
۷	وجود حداقل یک شیر کوتاهتر یا پایین تر از سطح دیگر شیرهای آب برای دسترسی دانش آموز ویلچرباند			
۸	استفاده از شیرهای اهرمی			
ردیف	۱۰- سرویس بهداشتی	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	عدم وجود مانع در ورودی دستشویی ها			
۲	نصب رمپ در صورت لزوم در ورودی سرویس بهداشتی			
۳	حداقل اندازه ۱۷۰×۱۵۰ cm فضای سرویس بهداشتی			
۴	حداقل ۸۰ cm درب ورودی سرویس بهداشتی			
۵	تناسب درب ورودی سرویس بهداشتی با اندازه ویلچر			
۶	رو به بیرون باز شدن درب برای دانش آموز ویلچرباند			
۷	حداقل وجود یک توالی فرنگی			
۸	ارتفاع ۳۶ cm کاسه توالی از کف			
۹	در صورت امکان یک توالی فرنگی در طبقه همکف تعبیه گردد			
۱۰	وجود دستگیره کمکی عمودی با فاصله ۳۰ cm از جلو و ۴۰ cm بالاتر از نشیمن توالی در دیوار مجاور			

ردیف	۱۰- سرویس بهداشتی	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱۱	وجود دستگیره افقی در طرفین کاسه توالت در ارتفاع ۵۹ cm			
۱۲	وجود دستگیره اضافی از داخل درب به ارتفاع ۸۰ cm از کف و ۲۵ cm از مجاورت لولا			
۱۳	ارتفاع مناسب ۶۵ cm دستشویی از کف			
۱۴	ارتفاع ۸۵ cm برای آینه دستشویی از کف			
۱۵	حداکثر ارتفاع ۷۵ cm برای جای صابون از کف			
۱۶	اهرمی بودن شیرهای دستشویی			
ردیف	۱۱- کتابخانه (در صورت وجود کتابخانه)	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	در دسترس بودن محل کتابخانه/ حتی الامکان در طبقه اول			
۲	در دسترس بودن حداقل یک مکان مناسب برای مطالعه ی کودکان دارای نیازهای ویژه (مثل میز مناسب)			
۳	وجود شرایط استاندارد ذیل در محل برگه دان قفسه مجلات و کتاب های مرجع: الف- ۹۰ cm فضای آزاد ب- ارتفاع قابل دسترس از روبرو بین ۴۰-۱۲۰ cm از کف ج- ارتفاع قابل دسترس از پهلو بین ۱۵-۱۳۵ cm از کف			
۴	وجود حداقل ۹۰ cm عرض آزاد مسیر بین ردیف ها			
۵	نصب کمدهای کتاب به دیوار (جهت ایمنی)			
ردیف	۱۲- سالن ورزشی (در صورت وجود سالن ورزشی)	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	در دسترس بودن سالن ورزشی برای کودکان دارای نیازهای ویژه			
۲	اسفنجی بودن کف سالن ورزشی			
۳	عرض ۱۱۰ cm برای درب سالن متناسب با ویلچر ورزشی			
۴	بلندی سقف حداقل ۶۱۰ cm			
ردیف	۱۳- آسانسور/ بالابر	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	اتوماتیک بودن آسانسورها / بالابر			
۲	باز ماندن در آسانسور/ بالابر حداقل به مدت ۳۰ ثانیه			
۳	نزدیک بودن آسانسور/ بالابر به مرکز ساختمان			
۴	نزدیک بودن آسانسور/ بالابر به پله ها			
۵	هم سطح بودن آسانسور/ بالابر با ورودی مدرسه			
۶	حداقل فضای ۱۵۰×۱۵۰ cm در جلوی آسانسور/ بالابر برای دانش آموزان ویلچر باند			
۷	عرض ۸۰ cm برای درب آسانسور/ بالابر			

ردیف	۱۳- آسانسور / بالابر	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۸	غیر لغزنده بودن کف آسانسور/ بالابر			
۹	ابعاد 110×140 cm برای کابین آسانسور/ بالابر			
۱۰	وجود دستگیره های کمکی داخل آسانسور/ بالابر یا دیواری در ارتفاع $85-80$ cm از کف			
۱۱	نصب علائم حسی و یا خط بریل در کنار یا روی دگمه های آسانسور/ بالابر			
۱۲	مشخص شدن توقف آسانسور/ بالابر با زنگ، چراغ و سیستم گویا			
۱۳	متضاد بودن رنگ دگمه های کنترل کننده با رنگ زمینه			
۱۴	متفاوت بودن رنگ دگمه طبقه هم کف			
ردیف	۱۴- سیستم تهویه	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	در دسترس نبودن سیستم تهویه به جهت ایمنی			
۲	صدادار نبودن سیستم تهویه در سالن ورزشی			
۳	صدادار نبودن سیستم تهویه در سرویس بهداشتی			
ردیف	۱۵- تجهیزات ایمنی	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	وجود کپسول های آتش نشانی در نزدیکی مکان های منع احتمالی آتش سوزی (آشپزخانه، موتورخانه) و عدم برخورد آنها با معلولین			
۲	متناسب بودن کپسول های آتش نشانی با فضای مورد استفاده			
۳	نزدیک بودن مراکز آتش نشانی به مدرسه			
۴	نزدیک بودن نیروی انتظامی به مدرسه			
ردیف	۱۶- تدارکات ویژه برای دانش آموزان دارای نیازهای ویژه	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	اختصاص فضای حداقل $30-20$ مترمربعی به عنوان اتاق مرجع			
۲	دور بودن اتاق مرجع از زمین بازی و جاهای پر سر و صدا			
۳	تخصیص لوازم توان بخشی مناسب در اتاق مرجع			
۴	وجود اتاق بهداشت با تجهیزات درمانی			
۵	وجود محل مناسب در نماز خانه			
۶	قابل دسترس بودن بوفه مدرسه			
ردیف	۱۷- نور	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	ترکیب نور طبیعی و مصنوعی در کلاسها			
۲	ترکیب نور طبیعی و مصنوعی در اتاقها			
۳	مناسب بودن رنگ در دیوار و سقف جهت عدم پخش نور			
۴	غیر مستقیم نبودن نور راهروها و حباب دار بودن چراغها			

ردیف	۱۷- نور	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۵	فلوئورسنت نبودن نور (مهتابی نبودن لامپ‌ها)			
۶	مناسب بودن نور پله‌ها (تاریک نبودن پله‌ها)			
ردیف	۱۸- صدا	دارد	ندارد	اقدامات لازم جهت رفع مانع
۱	وجود پوشش جذب صدا (اکوستیک بودن) در کلاس‌ها			
۲	وجود پوشش جذب صدا (اکوستیک بودن) اتاق جلسات			
۳	انتخاب جنس مناسب برای دیوار و کف و درب برای جلوگیری از صداهای نامطلوب			

نام و نام خانوادگی مدیر مدرسه پذیرا

امضا

مهر مدرسه